

باشاعران یونان

یانیس ریتسوس

شعر اول

این جا

پرنده ها نمی خوانند

و ناقوس ها خاموشند.

یونان لب فرو بسته

باتمامی مردگان خود

بر خرسنگ های خاموشی

در کار تیز کردن پنجه های خویش است

چرا که

یکه و تنها

به خود نوید داده

آزادی را.

شعر دوم

...و این آخرین حسرت را بر من بخشید.

می خواهم یک بار دیگر

باداس تیز ماه، مزرعه ذرت را درو کنم.

بعد در آستانه در بایستم

با شاخه نازک گندمی میان دندان ها

خیره به دور دست.

بایستم در ستایش دنیایی که ترکش می کنم.

در ستایش آن که در باران طلایی

در غروب غمگین از تپه ای بالا می رود

باوصله ای ارغوانی بر بازوی چپش

او بالا می رود نمی شود به آسانی اورا دید.

می خواستم تنها همین تصویر را نشانان دهم

شاید بهتر باشد

بیش از هر چیز مرا این گونه به خاطر بیاورید

ادبی

برگزاری نخستین کنگره ملی شعر آیینی کودکان و نوجوان در مشهد

گروه ادب و هنر - دبیر پانزدهمین جشنواره شعر کودکان و نوجوان رضوی از برگزاری نخستین کنگره ملی شعر آیینی کودکان و نوجوان در مشهد خبر داد.

به گزارش خراسان سید احمد میرزاده، دبیر پانزدهمین جشنواره شعر کودکان و نوجوان رضوی گفت: «شنبه، هشتم اردیبهشت ماه نشست دبیران و مدیران جشنواره امام رضا(ع) با وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بودومن در این جلسه به نمایندگی از دبیران جشنواره های شعر صحبت کردم. جشنواره امام رضا(ع) چهار جشنواره شعر برگزار می کند؛ بیست و نهمین جشنواره شعر فارسی، هجدهمین دوره جشنواره شعر ترکی آذری، چهاردهمین دوره جشنواره شعر عربی و پانزدهمین دوره جشنواره شعر کودکان و نوجوان. در گزارشی که به وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دادم، از تحولات امسال در جشنواره ها گفتیم؛ تحولاتی از جمله کمیت آثار دریافتی که از ۳۰ تا ۱۰۰ درصد افزایش داشته است. سال گذشته در جشنواره شعر فارسی هزار اثر دریافت شد که امسال به هزار و شصت و هشتاد و یک اثر رسیده. همچنین سال گذشته در جشنواره ترکی در بخش بین الملل فقط ۲۰ شعر دریافت شده بود که این رقم امسال به ۱۲۰ شعر ترکی رسید. پارسال کمتر از ۲۰۰ اثر به جشنواره کودکان و نوجوان ارسال شده بود که امسال به عدد ۴۳۰ شعر از ۱۱۵ شاعر رسید. نکته دیگر گسترش محفل های استانی جشنواره های شعر است که در جشنواره شعر فارسی، هفت محفل استانی پیش بینی شده است؛ در شعر ترکی، ۶ محفل، در شعر عربی ۶ محفل و در جشنواره شعر کودکان و نوجوان نیز ۵ محفل در نظر گرفته شده است. در جشنواره شعر کودکان و نوجوان علاوه بر برگزاری محافل استانی و شعر خوانی شاعران کودک و نوجوان آن استان، یک کتاب برجسته هم مورد نقد و بررسی قرار می گیرد».

میرزاده در ادامه از برگزاری نخستین کنگره ملی شعر آیینی کودکان و نوجوان نیز خبر داد و گفت: «این کنگره همزمان با اختتامیه جشنواره شعر فارسی (۱۲۹ اردیبهشت) با حضور ۴۰ شاعر کودکان و نوجوان در مشهد برگزار خواهد شد».

الهه آرئبان - ۵۰ ساله است و روشندل؛ متولد روستای معدن «آق در بند» شهرستان سرخس است و زنده یاد پدرش، کارگر زحمتکش معدن زغال سنگ همین روستا بوده است. موسی عصمتی، ۱۲ ساله بوده که مبتلا به مننژیت می شود و بینایی اش را از دست می دهد. او به همین دلیل چهار سال از تحصیل بازمی ماند. اما بعد به پیشنهاد خانواده در مدرسه نابینان شروع به تحصیل می کند و در دانشگاه رشته زبان و ادبیات فارسی را انتخاب می کند و این رشته را تا مقطع کارشناسی ارشد ادامه می دهد. موسی عصمتی، شاعر خوش قریحه و خوش ذوقی است که «بی چشمداشت» و «بریل های ناگزیر» از جمله آثار اوست. نابینا بودن این شاعر که مارا به یاد آورد کی سمرقندی می اندازد، موجب تمایز شعرش با دیگر شاعران شده است؛ او با چشم دلش می بیند و حس می کند و می سراید. موسی عصمتی که یکی از شرکت کنندگان رقابت تخصصی «سرزمین شعر» بود و تا مرحله سوم هم پیش رفت، به دلیل بازدید میلیونی ویدئوی شعر خوانی اش در شبکه های اجتماعی، به طور ویژه در قسمت پایانی این برنامه مورد تقدیر قرار گرفت. شعر پربازدید موسی عصمتی، شعری درباره پدرش بود که اشک همه را درآورد:

پدرم را خدا پیام زد، مرد سنگ و زغال و آهن بود / سال های دراز عمرش را کارگر بود، اهل معدن بود / از میان زغال ها در کوه، عصرها روسفید برمی گشت / سربلند از نبرد با صخره، او که خود قله ای فروتن بود / پایه پای زغال ها می سوخت، سرخمی شد دوباره کک می شد / کورهای بودش علور در خود، کورهای که همیشه روشن بود / بارهایی که ناشی آجرشد، از زمین و زمان گلاجه نکرد / دردهایش یکی دوتا که نبود، زندهایش هزار خرمن بود / از دل کوه های پابرجا، از درون مخوف تونل ها / هفت خان را گذشت و نان آورد، پدرم که خودش تهمتن بود / پدرم مثل واگنی خسته از سرازیر ریل خارج شد / بی خبر رفت او که چندی بود، در هوای غریب رفتن بود / مرد دشت و پرنده باران، مرد آوازهای کوهستان / پدرم را ادبیا مژد، کارگر

بود، اهل معدن بود». در ادامه گفت و گوی ما را با موسی عصمتی می خوانید.

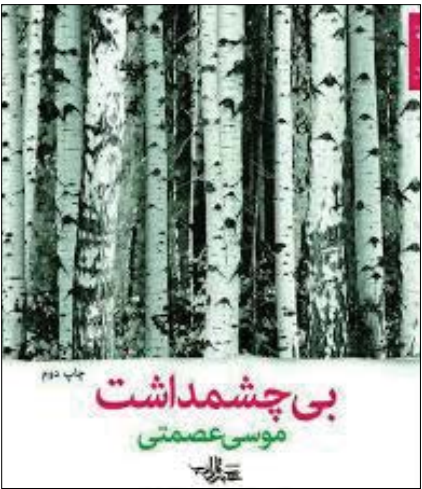
■ **تجربه حضور در برنامه «سرزمین شعر» چطور بود؟**
تجربه خیلی خوبی بود. حواشی بسیار شیرینی داشت؛ گفت و گوهایی در حاشیه این برنامه جذاب بود و با دوستان شاعر جدید آشنا شدیم. شعرها را می شنیدیم و تحلیل می کردیم که کدام شعر حشش بود به مرحله بعد برود. مردم بعد از سال ها بیگانگی با شعر و ادبیات، از طریق این برنامه با ادبیات آشتی کردند و با شعر چهارچوب دار و استاندارد آشنا شدند. در سال های گذشته شعرهای ضعیف و زرد زیاد منتشر شده و مردم در این برنامه متوجه شدند که اشعار خوب هم سروده می شود.

■ **از بازخوردهای ویدئوی شعر خوانی تان که در فضای مجازی بیش از یک میلیون بازدید داشت، بگویید.**
غرلی بود درباره پدرم که کارگری بود در روستای معدن آق در بند سرخس. اهالی روستا در معدن زغال سنگ روستا کار می کنند. کارگرا قشر ضعیف جامعه هستند که گاهی هم در حقتان احجاف می شود. بعد از این که پدر به رحمت خدا رفت، این شعر را سرودم که خوشبختانه در برنامه سرزمین شعر اجرا شد و پربازدیدترین شعری بود که بین ۱۶۰۰ شعر خواننده شد و در صفحه برنامه سرزمین شعر یک میلیون و ۴۰۰ هزار بار دیده شد.

■ **نحوه تعامل اعضای گروه با سرگروهشان در این برنامه چطور بود؟**
ما درباره انتخاب اشعار با هم صحبت می کردیم و استاد محمود اکرامی فر که سرگروه من بودند، از بین سه، چهار شعری که ارائه می دادم، یکی را

سرودن شعر با چشم دل

گفت و گوی خراسان با موسی عصمتی، شاعر نابینایی که ویدئوی شعر خوانی اش در برنامه تلویزیونی «سرزمین شعر» به تازگی در فضای مجازی بیش از یک میلیون بازدید داشت

به بریل می کردیم. اما در سال های اخیر شرایط خیلی بهتر شده و دستگاه های چاپ بریل در هر استانی موجود است؛ البته با بالا رفتن قیمت کاغذ هزینه بریل کردن کتاب ها هم بالا رفته است. خوشبختانه با فضای مجازی و صفحه خوان هایی که متن ها را در تلفن همراه و رایانه می خوانند، دسترسی به شعرها و کانال های تلگرامی شاعران و سایت ها و صفحات در شبکه های اجتماعی مختلف بیشتر شده است. هرچند همان صفحه خوان ها با خوانش باتیکشان اصل مطلب را ادا نمی کنند، اما در مقایسه با سال های دهه ۷۰ دست ما خیلی بازتر شده است. خیلی از دوستان شاعر هم شعرهایشان را دکلمه و به شکل فایل صوتی ارسال می کنند و می شنویم و آن چنان دغدغه و مشکل خاصی نیست. فقط باید دنبال شعر گفتن اصولی باشیم و از استانداردهای شعر حراست کنیم.

■ **از آثار جدیدتان بفرمایید. مشغول چه کاری هستید؟**

در نمایشگاه کتاب امسال قرار است کتاب جدیدم به نام «اسمرقند» که مجموعه رباعی های من است، از طرف انتشارات شاعران پارسای زبان منتشر شود. این مجموعه چهارمین کتاب شعر من است.

انتخاب می کرد و پیشنهاد می داد که اگر فلان واژه عوض شود، بهتر است و... مشاور اصلی و تعیین کننده در انتخاب شعر سرگروه ها بودند من احترام می گذاشتم به نظر دکتر اکرامی فر که پیشرو و دانشمند هستند. ایشان شاعری فروتن و فرهیخته هستند و گفت و گوهای ما لحظه لحظه شعر بود.

■ **پیشنهادهای برای فصل بعد «سرزمین شعر» دارید؟**

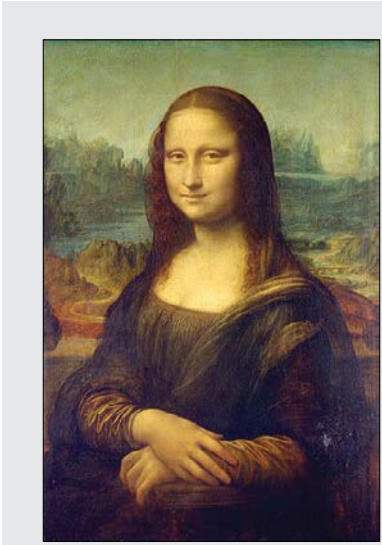
برنامه به همان شکل خیلی خوب است، اما جای یک داور خانم در برنامه خالی است. این برنامه می تواند با همین قدرت ادامه پیدا کند و امیدوارم شاعران فصل بعد هم در همین سطح باشند و انتظارات مردم فروکش نکند.

■ **با توجه به این که شما از شاعران روشندل هستید، از دغدغه ها و مشکلاتتان بفرمایید.**
در گذشته مهم ترین مشکل ما دسترسی به منابع شعری جدید بود که وقتی منتشر می شد با تأخیر به دستمان می رسید؛ چون باید کتاب را تبدیل

یک اتاق اختصاصی برای «مونالیزا»

۲۰۲۳، محبوب ترین موزه جهان است. به گفته مدیر این موزه، ۸۰ درصد از این بازدیدکنندگان یعنی ۲۰۰،۰۰۰ نفر روزانه از میان جمعیت عبور می کنند تا بتوانند نگاهی به لیخن داسر آمیز «مونالیزا» بیندارند و شاید در مقابل آن سلفی بگیرند. «مونالیزا» در سالن «Salle des Etats» که بزرگ ترین سالن موزه «لوور» است، نصب شده و یک شیشه محافظ نیز برای آن در نظر گرفته شده است، با این حال این شاهکار «داوینچی» تنها اثری نیست که در این سالن به نمایش گذاشته شده است. گمان می رود این نقاشی که به

مقام های موزه «لوور» اعلام هنری کردند ممکن است نقاشی «مونالیزا» شاهکار مشهور «داوینچی» در یک اتاق اختصاصی و به صورت مجزا به نمایش گذاشته شود. به گزارش ایسنا، «لورنس دس کارس» مدیر موزه «لوور» در گفت و گویایی از رسانه های فرانسوی اعلام کرد که با جابه جایی «مونالیزا»، بسیاری از بازدیدکنندگان موزه که اغلب برای تماشای این نقاشی به «لوور» می آیند، بازدید بهتری را تجربه خواهند کرد. موزه لوور با میزبانی از نزدیک ۹ میلیون بازدیدکننده در سال

تصویرگری های رنسانس از مریم مقدس بسیار شباهت دارد، چهره زن به نام «لیزا گرا دینی»، همسریک تاجر لباس و ابریشم به نام «فرانسسکو و کوندو» را به تصویر کشیده است. به نظر می رسد این نقاشی در اتاقکی به نام «لوچیا» که دست کم یک دیواره ندارد، خلق شده باشد. «مونالیزا» ده ها ژانویه دیوار هدف اعتراض معترضان محیط زیستی قرار گرفت که با ریختن سوپ روی آن خواستار «غذای سالم و پایدار» شده بود. این نقاشی که پشت یک شیشه ضد گلوله قرار دارد، در جریان این اعتراض ها دچار آسیب نباشد.

استاد شجریان حریف «نون» نستعلیق نشد!

که ایشان بیمار بود به دیدارشان می رفتم و طی این همه سال اغلب با ایشان بودم. ما با هم رفاقت داشتیم. در رابطه با خوشنویسی هم باید بگویم ایشان از دردناکان استاد حسین میرخانی بودند و بنده هم شاگرد استاد حسین و استاد حسن میرخانی بودم.

■ **آنچه باعث رفاقت شما و آقای شجریان شد، «خوشنویسی» بود یا «آواز»؟**

بگذارید به گونه ای دیگر پاسخ سوالتان را بدهم. در ایران دو هنر داریم که از سرچشمه معنا سیراب می شوند. یکی دنیای «آواز» است که به شدت به آن شفق

دارم و دیگری «خوشنویسی» است. هر دوی این ها از شعر الهام می گیرند و با شعر به پرواز درمی آیند. بی دلیل نیست که می شنویم استاد شجریان را خسرو آواز ایران خطاب می کنند. و این که مگر ما چقدر خواننده داریم؟ آن هم خواننده ای که در عرصه های دیگر هم موفق عمل کرده باشد. آواز، دقیقاً چیزی شبیه «خوشنویسی» است. شما دیوان حافظ را که نگاه می کنید با تعدادی حروف سربی مواجه می شوید که از اول تا آخر هیچ زیبایی و تجلی در درون شما ایجاد نمی کنند؛ اما به محض این که آن اشعار خوشنویسی می شوند، بیت بیت آن در شما حس خوب ایجاد می کند. حافظ می گوید: «اگر ت سلطنت فقر ببخشند ای دل / کمترین ملک تو از ماه بود تا ماهی» استاد شجریان اتفاقاً این بیت را با قلم جلی نوشته بودند و بر دیوار خانه شان نصب کرده بودند. همان طور که می دانید ایشان خوشنویس بسیار والایی بوده اند. خوشنویس زمانی که به کتاب نگاه می کند، ضمن انتخاب شعر در ذهنش تمامی آن را می نویسد.

■ **شاید یکی از دلایلی که شجریان کلام شعر و مفهوم آن را درک می کرده و معنا را در آواز و تحریرها با تکیه هایی که داشته لحاظ می کرده،**

ادب و هنر

با نمایشگاه کتا

اظهارات ضد و نقیض درباره مهمان ویژه نمایشگاه کتاب

در حالی که سخنگوی نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، از منتفی شدن حضور هند و معرفی یمن به عنوان مهمان ویژه این دوره از نمایشگاه خبر داد، رئیس نمایشگاه می گوید هنوز حضور کشوری به عنوان مهمان ویژه را قطعی نمی داند. به گزارش ایسنا، سی و پنجمین دوره نمایشگاه بین المللی کتاب تهران قرار است از ۱۹ تا ۲۹ اردیبهشت ماه در مصلی برگزار شود و در حالی که از ماه های آخر سال ۱۴۰۲ کشور هند به عنوان مهمان ویژه معرفی می شد، اما با اتفاقات و تنش هایی در منطقه رخ داد، کشور هند محدودیت هایی را برای سفر شهروندانش به ایران اعمال کرد. در نتیجه این موضوع، گمانه هایی مبنی بر این که هند نتواند در این دوره مهمان ویژه نمایشگاه کتاب باشد، وجود داشت که در نهایت هشتم اردیبهشت ماه، علی رضائی، قائم مقام و سخنگوی سی و پنجمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در صفحه خود در شبکه ایکس نوشت: «علی رغم تلاش جامعه فرهنگی هند، نظر به ادامه محدودیت حضور اتباع این کشور در ایران پس از عملیات وعده صادق و اتمام فرصت رفع محدودیت بعد از دیدار اخیر سفیر هند، حضور این کشور منتفی شد و یمن مهمان ویژه سی و پنجمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران خواهد بود». این خبری بود که ستاد خبری نمایشگاه برای رسانه ها هم ارسال کرد و حتی در پی آن مصاحبه ای را با مدیر دانشجویان در انجمن همبستگی یمن در ایران باتیتر «پیام مقاومت یمن را در نمایشگاه کتاب تهران مخابره می کنیم» انجام داد و در اختیار رسانه ها گذاشت. اما حالا یاسر احمدوند، رئیس این دوره از نمایشگاه در مصاحبه ای با یکی از خبرگزاری ها «حضور کشوری به عنوان مهمان ویژه را به جای «هند» قطعی ندانسته» و گفته است: «حتما شهر یا کشور جایگزین را خواهیم داشت، بین کشورهای منطقه در حال ارزیابی هستیم تا کشور مناسب حضور اعلام شود، هنوز تصمیم نهایی اخذ نشده و در حال مذاکره با کشورهای همسایه هستیم». انتخاب کشوری به عنوان مهمان ویژه در نمایشگاه کتاب در سال های گذشته با هدف گسترش تعامل فرهنگی بین دو کشور انجام شده و پیشتر، کشور های عمان، افغانستان، ایتالیا، روسیه، صربستان، چین، قطر و تاجیکستان به عنوان «مهمان ویژه» در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران حضور داشته اند.

غلط ننویسیم

مأمول/معمول

مأمول به معنی «آرزو شده، خواسته شده» و «آرزو و حاجت» است؛ شب دراز دو چشم بر آستان امید / که با مداد در حجره می زند مامول (سعدی)

معمول به معنی «رایج و متداول» است؛ سفر ایرانیان به قفقاز در آن روزگار شیوه ای معمول بود (یوسفی: دیداری با اهل قلم)

مجزأ/مجزّی

مجزأ به معنی «تقسیم شده» است و املاي آن به همین صورت یعنی با «الف» درست است؛ بالاخره تاریکی از روشنائی به کلی مجزأ خواهد شد و عالم، آرام قطعی خواهد یافت. (اقبال: نمونه هایی از نثر فصیح معاصر)

بر گرفته از کتاب «فرهنگ درست نویسی سخن»، تألیف استاد حسن انوری

